
17.12.08

VLAAMS RADIO KOOR

BO HOLTEN

KERSTCONCERT

CONCERTZAAL - 20.00

19.15 Inleiding door Johan Huys

CONCERTGEBOUW

BIO'S

Het Vlaams Radio Koor werd als professioneel kamerkoor opgericht in 1937 door het toenmalige NIR. Sinds 1998 is het koor zelfstandig en ontpopte het zich tot een ensemble van uitzonderlijk hoog niveau, door de combinatie van jarenlange studio-ervaring en een doorgedreven verjonging. Naast a-capellaproducties werkt het Vlaams Radio Koor regelmatig samen met instrumentale ensembles zoals Brussels Philharmonic – het Vlaams Radio Orkest, I Solisti del Vento en Prometheus Ensemble. Dat de nauwe band met de openbare omroep behouden blijft, bewijzen de vele studioproducties en opnames door Klara.

Componist, dirigent en projectmaker Bo Holten is een veelzijdig musicus. De keuze voor of specialisatie in één enkel domein is voor hem niet aan de orde. Hij oogstte internationale erkenning met zijn pionierswerk in het herontdekken van vergeten renaissancepolyfonisten zoals Gombert en De Wert. Sinds september 2008 is Holten chef-dirigent bij het Vlaams Radio Koor. Met hen verkent hij het volledige repertoire voor kamerkoor, van de renaissance tot vandaag.

Claire Chevallier studeerde piano aan de conservatoria van Nancy, Straatsburg en Parijs. In Brussel behaalde ze een eerste prijs piano en kamermuziek. Ze verdiepte zich in historische klavierinstrumenten en begon een verzameling Franse instrumenten. Chevallier doet de belangrijkste Europese concertzalen en festivals aan als soliste en in kamermuziekverband. Haar grensoverschrijdende artistieke interesse leidde tot samenwerkingen met kunstenaars als Wayne Traub, Josse De Pauw en Anne Teresa De Keersmaeker.

Joris Verdin studeerde orgel en muziekwetenschap. Deze dubbele achtergrond verklaart zijn voorkeur voor vergeten muziek uit alle stijlperiodes, naast creaties van hedendaagse werken. Verdin is internationaal gereputeerd als specialist van de 19e-eeuwse harmoniumliteratuur. Hij doceert orgel aan het conservatorium van Antwerpen en muziekpraktijk aan de K.U.Leuven. Zijn discografie omvat een reeks cd's met muziek van de 16e tot de 20e eeuw. Ook als componist is Joris Verdin actief.

UITVOERDERS

koor

VLAAMS RADIO KOOR

dirigent

BO HOLTEN

piano (Erard, 1876)

CLAIRE CHEVALLIER

harmonium (Alexandre, 1865)

JORIS VERDIN

sopraan

LIESBETH DEVOS

alt

ANNELIES DILLE

tenor

IVAN GOOSSENS

bariton

JAN VAN DER CRABBen

PROGRAMMA

Gioachino Rossini (1792-1868)

Petite messe solennelle

Kyrie

Gloria

- Gloria in excelsis Deo
- Gratias agimus tibi
- Domine Deus
- Qui tollis peccata mundi
- Quoniam tu solus sanctus
- Cum Sancto Spiritu

Credo

- Credo in unum Deum
- Crucifixus
- Et resurrexit

Preludio religioso durante l'Offertorio

Ritornello

Sanctus

O salutaris hostia

Agnus Dei

Gioacchino Rossini (1792-1868): Opera als religie en religie als opera

Op het einde van de partituur van zijn *Petite messe solennelle* schrijft Rossini de volgende opdracht: *'Bon Dieu, la voilà terminée, cette pauvre petite messe. Est-ce bien de la Musique Sacrée, que je viens de faire ou de la Sacrée Musique ? J'étais né pour l'Opera buffa, tu le sais bien ! Peu de science, un peu de cœur, tout est là. Sois donc Béni, et accorde-moi le Paradis.'* (G. Rossini, Passy 1863)

Rossini, die in amper 19 jaar maar liefst 36 opera's schreef, zei de opera in 1829 op 37-jarige leeftijd definitief vaarwel. De 'Zwaan van Pesaro', zoals hij wel eens werd genoemd, die ooit een opera componeerde op drie weken tijd, was aan rust toe, kon de stress van deadlines niet meer aan, en had ondertussen een financiële status bereikt die hem alvast een klein paradijs op aarde garandeerde.

Als kind was Rossini, geboren in Pesaro (een Italiaans stadje aan de Adriatische kust) op 29 februari van het schrikkeljaar 1792, bijzonder muzikaal begaafd. Al op jeugdige leeftijd zong en componeerde hij, speelde hij altviool, Engelse hoorn en pianoforte. Hij studeerde aan het Liceo Musicale te Bologna (zang bij Gibelli, cello bij Cavedagna, pianoforte bij Zanotti en contrapunt bij Padre S. Mattei, de opvolger van Padre Martini) en werd er verliefd op de muziek van Mozart.

Op 11 augustus 1808 werd zijn cantate *Il pianto d'Armonia sulla morte d'Orfeo* gecreëerd en bekroond met een prijs. Uit deze periode dateert ook zijn eerste opera, *Demetrio e Polibio*. In 1810 kent zijn opera

La cambiale di matrimonio, geschreven in opdracht van het Teatro San Moisè te Venetië, een enorm succes. Rossini's operacarrière is nu definitief gestart. Een kort (onvolledig) overzicht:

- *L'Inganno felice*: Venetië, 8 januari 1812
- *Tancredi* (opera seria): Venetië, 6 februari 1813
- *L'Italiana in Algeri* (opera buffa): Venetië, 22 mei 1813 (vanaf 1817 groot succes in Parijs)
- *Il Barbiere di Siviglia* (opera buffa): Rome, 20 februari 1816 (Rossini's grootste succes ooit ...)
- *Otello* (opera seria): Napels, 4 december 1816
- *La Cenerentola* (opera buffa): Rome, 25 januari 1817
- *La gazza ladra* (melodrama): Milaan, 31 mei 1817
- *Zelmira* (opera seria): Napels, 16 februari 1822 en Wenen (waar Rossini toen Beethoven bezocht), 13 april 1822
- *Semiramide* (opera seria): Venetië, 3 februari 1823 (Rossini's laatste Italiaanse opera)

Rossini zelf bestempelde de meeste van zijn Italiaanse opera's als *dramma*, *melodramma*, *dramma giocoso* of *melodramma tragico*.

Na successen in Londen vestigde hij zich in Parijs, waar hij in 1824 directeur werd van het Théâtre Italien. Op 20 augustus 1828 ging in de Parijse Opéra zijn *Le Comte Ory* (opéra comique) in première, en op 3 augustus 1829 zijn allerlaatste opera *Guillaume Tell*.

Gedurende de 20 daaropvolgende jaren (1830-1850) kampte Rossini met gezondheidsproblemen en was hij zowel fysiek als

mentaal uitgeput. Zijn huwelijk met de diva Isabelle Colbran liep spaak. Na haar dood in 1845 huwde hij (op 16 augustus 1846) de actrice Olympe Pélissier, met wie hij al 15 jaar een verhouding had. Slechts één groot werk componeerde hij in die periode, een *Stabat Mater* (1841) dat zowel in Parijs als in Bologna (gedirigeerd door Donizetti) triomfen beleefde.

Rossini bleef ziek en depressief. In 1855 vestigde hij zich definitief in Parijs, in de hoop dat de Franse dokters hem beter zouden helpen. En ja, zo geschiedde. Of was het de Franse levensstijl die hem beter beviel? Hoe dan ook, zijn gezondheid verbeterde, hij hervond zijn goede humeur, zijn zin voor humor, kocht een luxueuze villa in Passy (voorstad van Parijs) en begon een nieuw leven.

Het interessantste werk dat Rossini in deze late periode schreef, is zijn *Petite messe solennelle*, die enkel qua bezetting 'Petite' te noemen is (oorspronkelijk voor 8 koorzangers, 4 solisten, 2 piano's en harmonium). Hij schreef deze compositie voor gravin Pillet-Will. In het weelderige salon van haar pasgebouwde Parijse privéhotel werd het werk op 14 maart 1864 voor het eerst uitgevoerd. Rossini was bij de repetities aanwezig en mocht ombladeren bij de eerste pianist Georges Mathias.

De partituur is rijkelijk voorzien van opmerkingen. Op dit gebied lijkt Rossini wel een voorloper van Satie. Boven het prachtige Kyrie, dat gebouwd is op een steeds terugkerend basmotief, schrijft hij: 'Dès le début, on sent la griffe du lion.' Voor het Gloria: 'Il n'y a pas de mots dans la langue pour donner une idée de la foudroyante majesté de l'attaque du Gloria'. Het 'Cum sancto

Spiritu', duidelijk beïnvloed door Bach (voor wie Rossini een grote bewondering had), krijgt volgende opmerking mee: 'Une fugue, mais quelle fugue, grand Dieu ! Depuis qu'il y a sur la terre des fuguistes, on n'en vit jamais de pareille'. Leuk is de tempoaanduiding van het Credo, 'Allegro Cristiano', en de constatactie bij de 'Prélude Religieux pendant l'Offertoire': 'C'est de l'art allemand poli par un italien'.

Rossini orkestreerde de *Petite messe solennelle* in 1867, maar prefereerde de oorspronkelijke, intiemere versie. De eerste gedrukte uitgaven laten de tweede piano weg. De twaalf zangers symboliseren de twaalf apostelen en het is niet zonder ironie dat Rossini in de inleiding o.a. schrijft: '*Seigneur, rassure-toi ; j'affirme qu'il n'y aura pas de Judas à mon déjeuner et que les miens chanteront juste et 'con amore' les louanges et cette petite composition qui est, hélas, le dernier péché de ma vieillesse.*'

Johan Huys

KOOR

sopraan

Emilie De Voght
Eva Goudie-Falckenbach
Karen Lemaire
Sarah Van Mol
Hildegarde Van Overstraeten
Hilde Venken
Nadine Verbrugghe

alt

Helena Bohuszewicz
Marianne Byloo
Marleen Delputte
Marijke Pyck
Saartje Raman
Lena Verstraete
Noëlle Schepens

tenor

Frank De Moor
Paul Foubert
Ivan Goossens
Paul Schils
Gunter Claessens
Yves Van Handenhove

bas

Kristof Aerts
Conor Biggs
Joris Derder
Lieven Deroo
Philippe Souvagie
Jan Van Der Crabben

Het salon van maestro Rossini

Wagner en Rossini

blijf te Passy kopen en een appartement huren in de Rue de la Chaussée d'Antin in Parijs. Daar leidde hij samen met Olympe een allesbehalve teruggetrokken leven.

Wanneer vrienden Rossini vroegen waarom hij na de successen van *Le Comte Ory* en *Guillaume Tell* de opera de rug toekeerde, antwoordde hij ironisch: 'Wat men het meest bewonderde in mijn muziek, was de stilte'. Al in 1824 was Parijs als het ware Rossini's tweede vaderland geworden, maar pas in 1855 vestigde hij er zich definitief, na enkele omzwervingen in Engeland en Italië. Dankzij zijn fortuin (gedeeltelijk verworven door winstgevende beleggingen) én dat van zijn tweede vrouw, de enigszins ordinaire actrice maar gehaaide zaken-

vrouw Olympe Pélissier, kon Rossini een buitenver-

De 'salons' die Rossini in Parijs hield, de zogenaamde 'samedi soirs', en zijn diners te Passy behoorden tot de elegantste en meest gegeerde van die tijd. Niet alleen componeerde Rossini talrijke, soms erg leuke stukjes (*Ouf! les petits pois*, *Hachis romantique*, *Prélude blagueur* ...) voor deze soirees, maar eindelijk had hij ook voldoende tijd gevonden voor zijn twee allesoverheersende passies: genieten van de vrouwelijke en culinaire aantrekkelijkheden. Een fel gesmaakte uitspraak van hem was: 'La société des femmes gâte les mœurs et forme le goût.' Rossini was een enthousiaste leerling van Brillat-Savarin en een fervent verdediger van de Italiaanse keuken. Hijzelf was de bedenker van een recept, de Tournedos Rossini, en kon zijn gasten, blijkbaar tot vervelens toe, urenlang onderhouden over keukenaangelegenheden. En talrijk waren zijn gasten: Meyerbeer, Auber, Gounod, Lavignac, Panseron (leraar aan het conservatorium) en zoveel anderen behoorden als het ware tot zijn klanten.

Aan jonge componisten die dachten dat ze een nieuw meesterwerk hadden geschreven, gaf hij steevast de raad: 'Si vous aimez à travailler autant que j'aime à ne rien faire, vous irez loin'. Ook Liszt en Wagner bezochten Rossini. Liszt schreef zelfs enkele culinair getinte pianostukjes voor een van zijn soirees. Wagner, die pogingen ondernam om zijn *Tannhäuser* in Parijs op de planken te krijgen, bezocht Rossini in 1860 en had, naar het schijnt, een vriendschappelijk onderhoud met de nog altijd beroemde maestro, die nochtans geen bewonderaar was van de muziek van deze nieuwlichter. Kleine schermutseling tussen Wagner en Rossini: 'U begrijpt niets van de harmonie van de stilte,' zegt Wagner. 'Toch wel,' zegt Rossini, neemt een blad papier en plaatst er een orgelpunt op. En, zoals een bezoeker aan Rossini's salon ooit zei: 'Laten we terugkeren naar onze wereld.'

Operation: Orfeo © Roberto Fortuna

IN DE KIJKER

wo 21.01.09 / 20.00 / Concertzaal

OPERATION: ORFEO / HOTEL PRO FORMA /

LETS RADIO KOOR

Het Deense gezelschap Hotel Pro Forma opereert op het snijpunt van theater, opera, visuele kunst en muziek. *Operation: Orfeo* is een indrukwekkende interpretatie die de traditionele elementen uit de opera herschept. De mythe van Orpheus' dramat(urg)ische reis naar de onderwereld wordt vertaald in een ontroerende, hedendaagse beeldtaal en daagt uw gebruikelijke manier van kijken en luisteren uit in een spel van beweging, klank, licht en dimensies.

CONCERTGEBOUWCAFE

Geniet van een verwenkoffie, fingerfood of lunches à la carte in het Concertgebouwcafé. Beluister aan je tafel de cd-selectie als voor- of naproefje van een concert, of lees er een goed boek van het Concertgebouw. De cd's en boeken zijn bovendien ter plaatse te koop. Tijdelijke fototentoonstellingen komen goed tot hun recht in de hedendaagse architectuur van Robbrecht en Daem. U vindt dit rookvrije cultuurcafé op de benedenverdieping van het Concertgebouw.

tickets & info: www.concertgebouw.be / +32 70 22 33 02 / In&Uit, 't Zand 34, 8000 Brugge

DISCOVERY

DISCOVERYPAS
50 % KORTING VOOR JONGEREN

West-Vlaanderen

BRUGGE

DeMorgen
een open geest zoekt meer

Knack
weekend
FOCUS

Klara

PORT AUTHORITY

ZEEBRUGGE

Electrabel

FLUXYS
EXCELLENCE IN GAS TECHNOLOGY

BOMBARDIER